

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34375
Nom	Salut pública
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2018 - 2019

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1200 - Grau d'Infermeria	Facultat d'Infermeria i Podologia	1	Segon quadrimestre
1213 - Grau d'Infermeria (Ontinyent)	Facultat d'Infermeria i Podologia	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1200 - Grau d'Infermeria	15 - Salut pública y enfermería comunitaria	Obligatòria
1213 - Grau d'Infermeria (Ontinyent)	15 - Salut pública i infermeria comunitària	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
BALLESTER DIEZ, FERRAN	125 - Infermeria

RESUM

La Salut Pública, en la seua formulació actual, s'interpreta com a ciència i com a pràctica social transformadora. Com a ciència social crítica, investiga els determinants socials de la salut i estableix les relacions causals que existeixen entre dites determinants i les condicions socials en les quals viu i treballa la població, així com les condicions sanitàries en les quals són ateses les persones. Els determinants de la salut, com veurem, es divideixen en les següents categories: la desigualtat socioeconòmica, l'educació, el gènere, el treball, la biologia, el medi ambient, els estils de vida i l'accés als serveis de salut. Com a pràctica social, la Salut Pública es tradueix com la forma social en la qual s'organitza l'atenció a la salut-malaltia, involucrant tant a les organitzacions socials com a l'Estat, sent precisament aquest últim qui, per mitjà dels seus òrgans i estructures administratives, imprimeix les polítiques, estableix les institucions i desenvolupa els serveis, les accions i les activitats que es realitzen en salut a nivell individual i col·lectiu, per a aconseguir una millor qualitat de vida i benestar social.

La Salut Pública compta amb tres mètodes: la epidemiologia, la investigació acció participativa i la planificació sanitària. Per a actuar sobre els determinants de la salut i reduir els efectes negatius de les malalties, la Salut Pública disposa de cinc àmbits d'actuació, a través dels quals pretén assegurar un nivell òptim de salut de la població. Aquests àmbits són: la promoció i la protecció de la salut, la prevenció de malalties, l'atenció curativa personalitzada i l'administració sanitària. La promoció i protecció de la salut i l'administració sanitària s'exerceixen sobre la comunitat, mentre que algunes tècniques de prevenció i l'atenció curativa i rehabilitadora s'exerceixen bàsicament sobre la persona.

El caràcter interdisciplinari de la Salut Pública requereix una formació que integre coneixements de: sociologia, antropologia, psicologia, dret, epidemiologia estadística, economia, ciències biològiques, físiques, mèdiques, farmacològiques, i ciències de la infermeria entre unes altres. La interdisciplinarietat i la transversalitat són els instruments que va a permetre integrar i donar coherència a les ciències socials per a proporcionar una explicació més integradora de la realitat. Si bé el procés de salut-malaltia, posseeix una clara materialitat biològica en la mesura que afecta persones i grups poblacionals, la seua dimensió és fonamentalment col·lectiva, i requereix dels instruments que, s'aporten des de la sociologia, que permeten interpretar tècnica i teòricament l'objecte d'estudi com un procés social, en les seues dimensions històrica, social, política i econòmica. Des d'aquesta perspectiva, es considera que el biològic s'integra en el social, sent la categoria central d'estudi la reproducció social.

Per aquest motiu la investigació en salut pública abasta dos objectes principals d'anàlisi: la «investigació epidemiològica» i la «investigació en sistemes de salut». La primera estudia la freqüència, distribució i determinants de les necessitats de salut, definides com aquelles condicions que requereixen d'atenció. En aquest cas, es tractaria d'una banda, de partir d'algun grup de determinants per a estudiar les seues diverses conseqüències; estem parlant de la epidemiologia ambiental, ocupacional, genètica o social. Per una altra banda, les investigacions poden partir d'alguna condició específica de salut o malaltia (per exemple, la salut positiva, les malalties transmissibles, els patiments no transmissibles o les lesions), per a indagar les seues múltiples determinants.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a un millor aprofitament de l'assignatura l'alumnat haurà de disposar de coneixements bàsics de:

- Bioestadística (distribució de probabilitat, contrast d'hipòtesi, significació estadística, així com fonaments de demografia).
- Ciències socials (coneixement del medi).
- Biologia (ciències de la vida).
- Història

COMPETÈNCIES

1200 - Grau d'Infermeria

- Reconèixer el dret a la salut, aplicar el principi d'equitat social a la pràctica professional i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.
- Reflexionar sobre la importància de l'anàlisi de gènere en salut i comprendre com en funció d'aquells estils de vida, l'ús del temps i les condicions de treball tenen un impacte en la salut de les persones.
- Analitzar i reflexionar sobre les conseqüències de ser dona i home en el procés d'emmalaltir, l'atenció diferencial que es rep i la manera específica d'afrontar el dolor i la malaltia.
- Protegir la salut i el benestar de les persones, família i grups atesos, i garantir una atenció integral.
- Conèixer i utilitzar els diferents sistemes d'informació sanitària.
- Identificar els determinants de la salut, tant biològics com demogràfics, ambientals, socials, econòmics, culturals, psicològics i de gènere, analitzar la seua influència en les condicions de vida i treball de la població i la seua repercussió en el procés de salut-malaltia.
- Identificar la participació comunitària com un element imprescindible per al desenvolupament de la promoció de la salut, així com participar en la formulació, execució i avaluació de polítiques públiques saludables i projectes intersectorials que enfortisquen el desenvolupament local.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica, biomèdica i sanitària, per obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i epidemiològica.
- Aplicar les tecnologies de la informació i de la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives, de promoció de la salut i d'investigació.
- Tenir en l'activitat professional un punt de vista crític, creatiu, constructiu i orientat a la investigació en salut.
- Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de l'estat de salut de les persones.
- Capacitat per a descriure els fonaments del nivell primari de salut i les activitats que cal desenvolupar per a proporcionar una cura integral d'infermeria a l'individu, la família i la comunitat. Comprendre la funció i les activitats i l'actitud cooperativa que el professional ha de desenvolupar en un equip d'atenció primària de salut. Promoure la participació de les persones i grups en el seu procés de salut-malaltia
- Conèixer el sistema sanitari espanyol. Identificar les característiques de la funció directiva dels serveis d'infermeria i la gestió de cures. Conèixer i ser capaç d'aplicar les tècniques de direcció de grups.
- Treball fi de grau. Matèria transversal el treball de la qual es realitzarà associat a diferents matèries.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

1. Identificar els canvis sociopolítics i els protagonistes socials que han configurat l'evolució històrica de la Salut Pública i la Infermeria Comunitària.
2. Analitzar el paper de l'Estat i del mercat en el desenvolupament de les polítiques socials i les seues repercussions en la salut de la població.
3. Definir els conceptes bàsics de la Salut Pública.
4. Definir el concepte d'Infermeria Comunitària i descriure el camp d'actuació i les funcions que li són pròpies.
5. Comparar els conceptes de salut i de malaltia i enumerar els seus elements configuradors.
6. Reconèixer la importància de les aportacions de les ciències socials a l'estudi i coneixement de la salut en la seua dimensió social.
7. Explicar el concepte d'ecologia humana i la seua relació amb la salut, i descriure les característiques generals del suport físic-químic i del component biològic.
8. Conscienciar-se de la situació de la salut en el món i la seua desigual distribució segons regions.
9. Sintetitzar les causes de desigualtats socials i la seua influència en les diferències dels perfils de mortalitat i morbiditat.
10. Reconèixer el paper de la cooperació internacional en el desenvolupament dels països menys afavorits.
11. Contrastar les teories interpretatives del procés de salut-malaltia.
12. Valorar la teoria integral de la salut com marc per a l'anàlisi de la dinàmica de canvi del patró epidemiològic.
13. Sintetitzar els determinants socials, econòmics, tecnològics i culturals que influeixen en la salut de la població.
14. Reconèixer la problemàtica actual del medi ambient i la seua interrelació amb els processos productius i les activitats humanes.
15. Descriure els conceptes bàsics de l'epidemiologia.
16. Conèixer els sistemes d'informació sanitària més rellevants per a la Salut Pública.
17. Identificar les fonts de dades que possibiliten l'elaboració d'indicadors sanitaris.
18. Classificar els diferents dissenys epidemiològics i identificar la seua utilitat, les seues aplicacions, i els seus avantatges i limitacions.
19. Manejar i interpretar els principals indicadors de salut i malaltia
20. Calcular i interpretar mesures d'associació en estudis epidemiològics.
21. Calcular i interpretar els indicadors bàsics per a l'avaluació de proves diagnòstiques.
22. Enunciar els principis i els paràmetres de l'epidemiologia descriptiva.
23. Enunciar els principis i característiques de l'epidemiologia analítica i de l'epidemiologia experimental, així com les seues aplicacions.
24. Descriure les principals aplicacions de l'epidemiologia quant a vigilància, risc ambiental, salut laboral, serveis de salut.
25. Definir les diverses formes que es pot organitzar la pràctica de la salut pública.
26. Explicar els principals problemes de salut pública i descriure els mecanismes de control que s'empren.
27. Analitzar els factors de risc als quals estan exposades les persones a través del medi ambient, així com les tècniques i procediments per al seu control.
28. Analitzar les condicions de vida i treball de la població en les quals es desenvolupa l'activitat professional i la seua repercussió en la salut.
29. Repassar el marc normatiu fonamental en salut pública en el nostre àmbit.
30. Estudiar com influeixen els estils de vida en els nivells de salut de la població.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

0. Presentació de l'assignatura

Suposa un primer contacte amb els estudiants. Al llarg d'1 hora s'aprofitarà per a donar a conèixer i comentar amb la classe els següents punts:

- El programa de l'assignatura de Salut Pública.
- Els objectius i competències que es pretén aconseguir durant el curs.
- Les estratègies d'ensenyament-aprenentatge.
- L'avaluació.

1. Introducció a la Salut Pública i Infermeria Comunitària

- Tema 1. Antecedents històrics de la Salut Pública.
- Tema 2. Concepte actual de la Salut Pública i de la Infermeria Comunitària.
- Tema 3. La salut i la malaltia.
- Tema 4. Ecologia humana.
- Tema 5. Salut internacional.

2. Les bases teòriques per a l'estudi de la malaltia com procés col·lectiu

- Tema 6. El procés de salut-malaltia. Els determinants de la salut.
- Tema 7. El procés d'urbanització.
- Tema 8. El procés de treball.
- Tema 9. La cultura en el procés d'emmalaltir.
- Tema 10. L'evolució del patró epidemiològic i la transició de riscos.
- Tema 11. (Dis)capacitats i dependència.

3. Les bases metodològiques per a l'estudi de la malaltia en la comunitat.

- Tema 12. Fonaments d'epidemiologia.
- Tema 13. Les fonts de dades i sistemes d'informació en epidemiologia i salut pública.
- Tema 14. El Mesurament en Epidemiologia (I).
- Tema 15. El Mesurament en Epidemiologia (II).
- Tema 16. La qualitat del mesurament en els estudis epidemiològics.
- Tema 17. L'epidemiologia descriptiva.
- Tema 18. L'epidemiologia analítica.
- Tema 19. L'epidemiologia experimental i quasi-experimental.
- Tema 20. Els estudis de proves diagnòstiques.
- Tema 21. Estudi de brots epidèmics (epidèmies).

4. La protecció de la salut: els problemes sanitaris i el seu control.

Tema 22. Salut i medi ambient. La protecció de la salut.

Tema 23. El problema de la contaminació de les aigües i el seu control.

Tema 24. El problema dels residus sòlids i el seu control.

Tema 25. El problema de la contaminació atmosfèrica i el seu control.

Tema 26. Canvi climàtic i salut.

Tema 27. El problema de la contaminació acústica i les radiacions i el seu control.

Tema 28. Alimentació i salut: conceptes bàsics.

Tema 29. El problema de la contaminació química i el seu control.

Tema 30. Problemes de salut relacionats amb el treball i el seu abordatge des de la Salut Pública.

Tema 31: Treball pràctic sobre epidemiologia i salut pública.

5. Programa pràctic

TALLERS DEPIDEMIOLOGIA

Amb ells es preté en despertar en els estudiants l'interès per la investigació en salut des de la perspectiva del raonament epidemiològic.

Davant la descripció d'un determinat problema, que obligue a l'anàlisi inicial d'unes dades relatives a unes característiques epidemiològiques generals (per exemple, la distribució de casos per temps, lloc i persona), els estudiants haurien de formular hipòtesis, tabular dades, calcular índexs epidèmics i taxes (incidència, prevalença, mortalitat), elaborar gràfics i redactar un informe amb les decisions que haurien d'adoptar-se per al control.

S'introduirà a l'estudiant en l'ús de programes informàtics empleats en epidemiologia, tals com EPIINFO (<http://huespedes.cica.es/huespedes/epiinfo/>) i EPIDAT ([http://www.paho.org/spanish/sha/epi dat.htm](http://www.paho.org/spanish/sha/epi%20dat.htm)).

Es plantegen dos tallers a realitzar com Pràctiques en l'aula informàtica (modalitat docent I):

a) Taller 1: Determinants de la salut i equitat.

A partir d'un cas pràctic l'alumnat aplicarà el model de determinants de la salut de l'OMS i proposarà actuacions orientades a la promoció de l'equitat en salut.

b) Taller 2: Tipus d'estudi i mesures epidemiològiques. Aplicació del programa informàtic EPIDAT. En el taller es revisaran els conceptes bàsics de tipus d'estudis epidemiològics i de les mesures d'associació adequades a cada tipus d'estudi presentats en les classes teòriques.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	78,00	100
Pràctiques en aula informàtica	10,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Elaboració de treballs en grup	6,00	0
Elaboració de treballs individuals	6,00	0
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	6,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	4,00	0
Preparació de classes de teoria	6,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	6,00	0
Resolució de casos pràctics	6,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

En funció de les competències, dels objectius d'aprenentatge i dels continguts s'utilitzaran diversos mètodes: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussions en grup, comentari de text, activitats pràctiques i d'aplicació, individuals i grupals, etc. S'utilitzarà una metodologia participativa i dinàmica amb la finalitat de promoure la implicació i la participació de l'alumnat en les classes, incloent explicacions del professorat per a clarificar els pressupostos teòrics. S'usarà el debat quan escaigui i es desenvoluparan treballs pràctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professió docent i amb la temàtica del mòdul.

A) Activitats presencials (60%)**A.1 Classes teòric-pràctiques**

Classes magistrals participatives, amb suport de mitjans audiovisuals en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es formularan preguntes que es debatan en l'aula.

A.2 Treball de grup

Elaboració de treballs en petit grup (5 o 6 estudiants) sobre continguts del programa amb exposició final oral al gran grup o lliurament del treball realitzat.

A.3 Tutories

Període formatiu realitzat pel professor l'alumnat per a revisar i discutir materials i temes de les classes i consultar dubtes.

A.4 Avaluació

Proves escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, i presentació de treballs individuals i en grup.

A.5 Activitats complementàries

Altres possibles activitats formatives relacionades amb el mòdul: conferències, tallers, vídeo-fòrum, visites, etc.

B) Activitats no presencials (40%)

Estudi i treball autònom

- Estudi i preparació dels continguts. par
- Elaboració de tasques i treballs individuals i de grup. par
- Estudi i preparació de proves orals i/o escrites.

L'Aula virtual s'utilitzarà com mitjà de comunicació entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la docència d'ús privatiu per a l'assignatura.

Així mateix, l'alumnat disposa del següent portal d'Internet <http://salpub.uv.es> on disposarà de documents i materials de suport a la docència de caràcter públic, retallades de periòdics, audiovisuals, normatives estatals i autonòmiques, enllaços a portals d'interès per a l'assignatura, etc.

AVALUACIÓ

A) Avaluació diagnòstica inicial

L'avaluació diagnòstica inicial es realitzarà arreplegant informació de l'alumnat a través d'un qüestionari amb preguntes tancades i obertes. D'una banda es plantejaran preguntes relacionades amb la disciplina, i per un altre, preguntes relatives als últims estudis realitzats, preferència d'assignatures en la seua formació bàsica i en la de la carrera, etc.

B) Avaluació formativa

B.1) Avaluació dels tallers (pràctica en aula d'informàtica)

S'avaluarà mitjançant la resolució d'exercicis o presentació de treballs realitzats a partir de les classes pràctiques en aquest aula. Oportunament es lliurarà el document guia d'aquests treballs.

L'assistència a aquestes classes de caràcter pràctic serà obligatòria, i es procedirà al seu control mitjançant fulla de signatures.

Els exercicis o treballs es puntuarà de 0 a 10, i la puntuació final de cada taller consistirà en la mitjana ponderada d'aquests, en funció del pes específic que s'atribuïska a cadascun i que oportunament s'anunciarà.

B.2) Avaluació dels continguts teòrics

Els continguts teòrics s'avaluaran mitjançant una prova escrita, utilitzant com instrument les denominades

«proves objectives» o qüestionari amb preguntes tancades (tipus «test»), que permeten explorar àmpliament la matèria, donat el nombre elevat de preguntes que poden formular-se i per la facilitat que té l'estudiant per a portar a terme la seua resposta.

La prova constarà d'entre 60 i 75 preguntes, amb 3 alternatives de resposta, de les quals només una serà la correcta. Les preguntes podran referir-se tant als continguts de la part teòrica com als de la part pràctica impartits en l'aula informàtica. La puntuació obtinguda, de 0 a 10, es calcularà tenint en compte la següent fórmula:

Encerts: A
Errors: I
Nº de possibles respostes: n
Puntuació màxima del «test»: p
Nº total de preguntes del «test»: T

$$\text{nota} = (A - I/(n-1)) \cdot p/T$$

Exemple:

Encerts: (A) = 43
Errors: (I) = 7
Omissions: = 10
Nº de possibles respostes: (n) = 3
Puntuació màxima del «test»: (p) = 10
Nº total de preguntes del «test»: (T) = 60

$$\text{nota} = (43 - 7/(3-1)) \cdot 10/60 = 6,583$$

B.3) Avaluació formativa sumativa

En l'avaluació sumativa definitiva es tindran en compte les aportacions i assoliments aconseguits de l'avaluació formativa.

En aquest sentit:

- La puntuació obtinguda en la prova «test» equivaldrà al 60% de la nota final.
- Els productes elaborats en els tallers (pràctiques en aula informàtica) equivaldran a el 20% de la nota final, a raó d'un 10% cada taller.
- Els treballs elaborats en classe, dels quals cada alumne haurà de presentar almenys dos, equivaldran a el 20% de la nota final.

Per a procedir al càlcul de la mitjana ponderada es deurà haver obtingut almenys un 4,5 sobre 10 en la part tipus «test» i haver superat amb èxit (5 o més, sobre 10) cadascun dels tallers i treballs de classe.

En cas contrari, la nota que es reflectirà en l'acta serà una de les següents:

- La puntuació obtinguda en la prova «test», sobre 10, si aquesta fóra menor de 4,5.
- La mínima puntuació menor de cinc, sobre 10, obtinguda en els tallers, si s'ha superat la prova «test».

La puntuació dels exercicis/treballs realitzats en els tallers que s'hagen superat es mantindrà fins a la segona convocatòria.

C) Avaluació de l'assignatura i del professorat per part de l'alumnat

Quan l'assignatura estiga a punt de finalitzar, els membres de la Comissió d'Avaluació del Departament d'Infermeria s'encarregaran de passar el qüestionari d'avaluació elaborat pel Gabinet d'Avaluació i Diagnòstic Educatiu (GADE) de la Universitat de València. Aquest Gabinet s'encarrega del processament de les dades i presentació dels resultats a cada Departament.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- 1. Sánchez Moreno, A. et al. (2000). Enfermería comunitaria. Madrid: McGraw-Hill. 3 vol.
- 2. Martínez Navarro, F. et al. (1997). Salud Pública. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana.
- 3. Mazarrasa Alvear, L. et al. (2003). Salud Pública y Enfermería Comunitaria. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana. 3 vol. 2ª ed.
- 4. Ahlbom, A. (1987, 1992, 2007). Fundamentos de epidemiología. Madrid: Siglo XXI de España. [1987: BS 011544, BS 011838, BS 015710] [1992: BS LOPEZ MERINO 0184, 03845] [2007: BS-HM]
- 5. Last, J. (1993). Salud Pública y Medicina Preventiva. Madrid: McGraw-Hill. 6 vol.
- 6. Hernandez Aguado, I. et al. (2010). Manual de epidemiología y salud pública para grados en ciencias de salud. Madrid: Panamericana.
- 7. Audiovisuales:
Monleón S. (dir.). Película "Síndrome laboral".